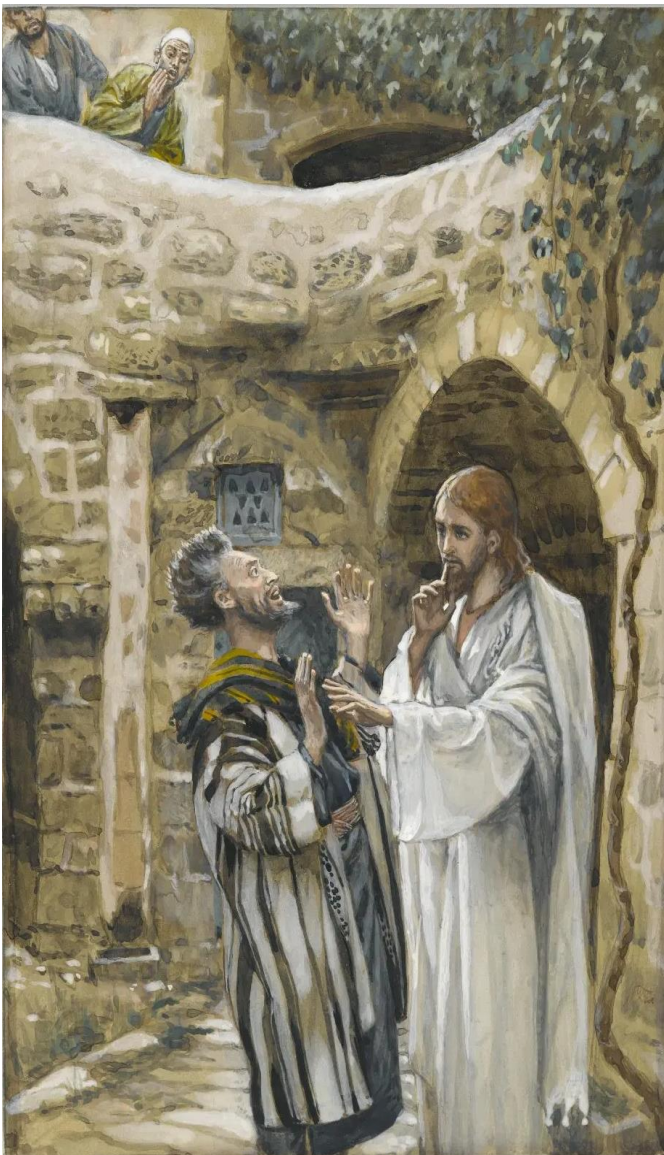

Nedělní úvaha (kázání) na text Markova evangelia

v Lysé nad Labem, neděle Rogate, 25. května 2025

**Ježíš uzdravuje němého, James Tissot (1886-1896),
Brooklyn Museum (Zdroj tamtéž)**

Uzdravení hluchoněmého

Ježíš se vrátil z území Týru a šel přes Sidón k jezeru Galilejskému územím Dekapole. Tu k němu přivedou člověka hluchého a špatně mluvícího a prosí ho, aby na něj vložil ruku. Vzal ho stranou od zástupu, vložil prsty do jeho uší, dotkl se slinou jeho jazyka, vzhledl k nebi, povzdechl a řekl: „Effatha,“ což znamená „otevři se!“ I otevřel se mu sluch, uvolnilo se pouto jeho jazyka a mluvil správně. Ježíš jim nařídil, aby to nikomu neříkali. Čím více jim to však nařizoval, tím více to rozhlašovali. Nadmíru se divili a říkali: „Dobře všecko učinil. I hluchým dává sluch a němým řeč.“
(Bible, Markovo evangelium, 7. kapitola)

Vhodné je doplnit četbou Ježíšovy modlitby za učedníky (J 17,18-23) a především výborným epištolním čtením (1J 4,1-6). Zaspívejte si i píseň 769, či se pomodlete písní 766.

Navštivte webové stránky našeho sboru, stáhněte si další kázání, prohlédněte fotografie, mějte přehled o aktuálním dění v evangelickém sboru v Lysé nad Labem.

www.lysa.evangelnet.cz

Příběh o uzdravení hluchoněmého patří mezi typická vyprávění z Ježíšova života. Schéma už dávno známe a je už trochu ohrané: Ježíš následován davem potkává člověka, který trpí nějakým neduhem, tělesnou nebo duševní chorobou, a uzdravuje ho. Nakonec připomíná, aby se o této události svědci nijak nezmiňovali před ostatními lidmi, což má ovšem za následek to, že se vše „vykecá“. Pojdme se nejprve pozastavit nad účelem všech těch uzdravování. Proč tam jsou? Má to snad neustále připomínat skutečnost, že Ježíš je velmi úspěšným léčitелеm a potvrzovat tak jeho Božský původ? Má to snad zdůraznit Boží moc a připomenout nám naši nicotu? Nebo je účelem poukázat na Ježíšovu lidumilnost, humanitu, ochotu pomoci? Myslím si, že právě jmenované důvody jsou cestou k pochopení textu, ale podstatu jeho zvěsti zcela nevystihují.

My víme, že pro Markovo evangelium je na uzdravování podstatný vztah mezi člověkem a Bohem. Že každé z uzdravení je nějakým umožněním, nějakou nápravou, obnovou, vztahu s Bohem, neboť právě tohle bylo Kristovým tématem číslo jedna. Z předešlých Ježíšových uzdravování také víme, že Kristus se snažil člověka zbavit všeho zlého, co jej ovládá. Kristus zbavuje člověka pocitů viny, strachu, nenávisti i módních trendů, politického aktivismu a skupinové morálky. Kristus chce uvolnit člověka, protože jen člověk neovládaný jinými lidmi a zájmovými skupinami může slyšet Boží slovo a najít ve svém srdci místo pro setkání a bytí s Bohem.

Význam Ježíšových evangelijních uzdravování souvisí s uzdravováním vztahu. A vztah, to je především intimní záležitost. Pokusme se číst ten dnešní příběh o uzdravení hluchoněmého tak, jako by mluvil o nás, o naší niterné situaci, o našem duchovním zápase, o naší nemoci či neschopnosti.

A u té naší vztahové neschopnosti se hodí začít. Zajímavé je, jak negativní konotaci má oproti jiným jazykům slovo „neschopnost“ v češtině. Být neschopný není přitom hanba. Neschopnost může být důsledek úrazu či nemoci. A být nemocný není hanba. V našem dnešním příběhu je člověk představen jako hluchoněmý. Neslyšet a nemluvit, resp. nebýt schopen naslouchat a rozumně mluvit, to není v první řadě popud ke studu, depresi, sebetržní. Příběhy o uzdravení jsou příběhy o neschopnostech člověka, které ho přepadly, atakovaly, obsadily, jako něco zákeřného, zvenčí, ze světa, z veřejného prostoru přicházejícího.

Příběhy o uzdravení jsou příběhy o nemocech. Proto nás v první řadě vedou k nalezení sebe sama a přijetí sebe sama jako nemocného, jako tápajícího a jednajícího pod atakem té které nemoci či úrazu. Příběhy o uzdravení představují člověka jako postiženého a neschopného bez toho, aby jej obviňovaly. Na jedné straně spolehlivě brání lidské pýše, s jakou si lidstvo vykračuje. Vědomí nemoci, neschopnosti či postižení brání pocitům dokonalosti a pýchy. Na druhé straně nám Ježíšova uzdravování ukazují, že Bůh nás vnímá jako křehké, zranitelné; jsme jako nemocné boží děti, nejsme peskovaní, jsme zahrnuti rodičovskou láskou.

Dnes nás příběh dosadil na místo hluchoněmého ubožáka. Nemysleme na logopeda ani ušní oddělení, odhlédneme od krystalových slin a prstů v našich uších. Budme chvíli v kůži ubožáka, který nedokáže naslouchat a správně mluvit. Je to samozřejmě děsivá metafora. V první řadě se nás ptá, zda dobře slyšíme, zda umíme naslouchat. Jsme schopni naslouchat druhým, slyšet skutečně to, co nám říkají a ne jen to, co z jejich řeči slyšet chceme? A také se nás ta metafora ptá na naše mluvení. Neopakujeme jen slepě to, co nám někdo vložil do hlavy? Neblábolíme jako ten hluchoněmý, který mluvit mohl, ale nemluvil dobře. Nejsme nemocné a vyděšené děti, které se bojí, křičí, nenávidí, obviňují, protože jim není dobře, dlouho je nikdo nevzal do náruče, nepohladil, nekonejšil? Každý psycholog vám řekne, že děti z pastřáků a dětských domovů mají základní hendikep nedostatku lásky. Když byly malé, nikdo je nemiloval a neléčil jejich strach a obavy. Nikdo je nechoval v náručí. Proto nedokáží milovat a mohou být společnosti nebezpeční.

Mývám poslední dobou pocit, že naši mocnější, společenší a jiní představitelé nás docela obyčejně nemají rádi. Navzdory korektní mluvě a spoustě proklamací o lásce nás jen sekýrují, děsí a napravují. Naštěstí je tu ještě nebeský představitel moci, náš otec v nebesích. Náš bratr v Kristu, náš lékař, náš Ježíš. Ne nadarmo je jeho uzdravení plné dotyků a hmatatelné blízkosti. Ježíš nejen vkládá ruce, on dotýčného dokonce jakoby políbí. Jakoby tu bylo cosi na způsob konejšivé náruče, pomazlení, přilnutí, ve kterém se můžeme na chvíli schovat před světem.

V pátek jsme se sešli k modlitbám s katolíky při společném zakončení Noci kostelů. Z našeho sboru téměř nikdo nepřišel. Jen děti, často nepokřtěné, jedna mládežnice, má žena... zkrátka ti, kteří spali na v rámci přespávání na naší faře.

Šel jsem tam bez duchovního elánu, znaven a trochu ubit předchozími aktivitami. Na Noc kostelů moc nikdo nepřišel, o teologii ve filmu nebyl vůbec žádný zájem. Ke společným modlitbám Taizé v ŘK kostele jsem šel tak trochu z povinnosti a byť jsem liturgii večera spolupřipravoval, duchovně jsem naladěný nebyl. Pak přišly společně zpívané a krásné písně. Katolická mládež vyznávala svou lásku ke Kristu. Bylo to celé o našem vztahu k Bohu, nešlo o formulace, šlo o motiv našeho setkání. Pro mě osobně to byl malý zázrak. Nebyla tam politika, společenská angažovanost... prostě jen my a Bůh. Předávali jsme si symbolicky světlo, svíci jsem si sice domů nevzal, přesto ve mne něco opět jakoby vzplálo. Byl jsem chvíli s Ježíšem a lidmi, kteří ho chtěli a hledali rovněž. Byli jsme tak moc rozdílní a přece tak jednotní.

Na první pohled jsme na společném ekumenickém zakončení Noci kostelů hledali či deklamovali jakousi jednotu. Přitom nás ale tolik věcí odlišovalo a možná i oddělovalo. Už Jan Ámos Komenský píše ve své poslední knize „Jednoho jest potřebí“: *„Na celém světě stěží se najde jiný zmatenější labyrint než je křesťanské náboženství; jest totiž tak mnohonásob rozmanité a na tolik sekt rozštěpené a dělí je tolik tisíc otázek o víře... a tolik bojů o těch otázkách, že není nic na celém světě tak zmateného.“* Přestože Jan Ámos přesně vystihuje to, jak veřejnost vnímá církve a jejich historické i současné vztahy, je tu ještě jeden pohled, pohled zevnitř. Pohled ze společného setkání při zpěvu a modlitbě za Noci kostelů. Tam veřejnost nebyla, chyběli tam lidé zvědaví, hledači exotiky, myslím, že tam byli veskrze jen lidé hledající Krista. A to je spojovalo a vytvářelo jednotu.

Kristus přišel, aby zachránil, co zahynulo, co je nemocné. Ale nepřišel autoritativně rovnat věci dle šablony a vytvářet jednotu politického názoru, jedné teologie, nepřišel lidi strašit či trestat, peskovat. To dělali farizejové. Ježíš přišel léčit, tj. nabízet jednotu v lásce k Bohu. Přišel nabízet vztah. Křesťané to, myslím, pochopili, když v Novém zákoně zanechali 4 evangelia, 4 různé pohledy na věc, 4 různé politické či teologické směry. Křesťanská jednotu se opírá o cosi jiného než sérii pravidel, zákazů a příkazů. Když čteme Ježíšovu modlitbu za jednotu učedníků v Janově evangeliu, slyšíme, že si Ježíš přeje, aby jeho učedníci byli spojeni poutem jednoty založené na Kristově jednotě s nebeským Otcem. To je přece jiný druh jednoty než čekáme při vyslovení toho slova, je to jednotu ve vztahu. Otec a syn jsou dvě různé osoby. Jednotnou mohou mít vůli, vzhled, názor, vždy to ale nebude jednotu zrcadlová, unifikovaná, přes kopírák. To, co

oba skutečně neochvějně spojuje v jednotu, není stejný názor, je to vztah. Milují se. Křesťané tuto formu jednoty ještě více poodhalili, když přidali do tohoto vztahu i Ducha svatého. Ústřední motiv trojiční nauky je prostý: vztahy a společenství patří k samotné podstatě všeho bytí; to vztah lásky a vztah k Bohu vytváří jednotu. Ani sám Bůh není myslitelný a vyjádřitelný jinak, než jako soubor vztahů. Bůh není monostruktura, monolit, do nejmenších podrobností formulovaný zákoník, politik prosazující své uspořádání společnosti či soudce trestající odchylky. Bůh je souborem vztahů tří osob, z nichž žádná nepřestává být jedinečnou a osobitou, nerozpouští se v Jednom. Jednota nejvyššího stupně nestírá, nýbrž umožňuje, ba předpokládá rozdílnost. V jednotě, je-li nesena láskou a úctou, neztrácíme svou identitu, ale naopak získáváme.

Na noci kostelů jsem zažil cosi jako uzdravení. Asi jako ten hluchoněmý v Markově dnešním příběhu. Ježíš si mne vzal stranou a... V našem příběhu je jeden velice důležitý motiv. Co je tím prvním, co Ježíš udělá s oním hluchým a špatně mluvícím? Co je předpokladem každého uzdravení z neschopnosti naslouchat a rozumně mluvit? Co je předpokladem lásky k Bohu? Musíme být chvíli s Bohem. Čteme, že Ježíš si vzal hluchoněmého stranou od zástupu. To prosím nepřehlédněme, to je dost možná jádro dnešního textu. *Vzal ho stranou od zástupu.* Jen tehdy, když je onen jednotlivec vymaněn z davu, má šanci uzdravit se. Jakoby dav bránil osobní svobodě i schopnosti správně mluvit a slyšet, v tomto případě slyšet Krista a mluvit s ním. V tom je ukryto jádro dnešního příběhu: nechte se Ježíšem vyvést z davu, z názorové bubliny, vydejte se na cestu následování Boha a trpělivě se učte naslouchat. Jako dar pak dostanete řeč, která nebude pouze povrchní a prázdná, ale bude proměněna smyslem, bude v ní obsažena i Vaše porozumění druhé straně, vaše cesta s Bohem.

Prvním krokem uzdravení je onen samotný „krok stranou“. Pohyb. Poodstoupení stranou. Chvilka s Kristem. Pak se naše uši otevrou. Nejde ovšem o útěk či rezignaci (je to jen úkrok stranou). Není to popud k poustevničení a útěku ze světa. Ten uzdravený se vrací mezi lidi. Mluvit správně je k ničemu, když s nikým nemluvíte. Dobrý sluch je zbytečný, když nikomu nenasloucháte. Uzdravený se vrací do společenství. Už ale nikoli jen do společenství s lidmi ale i s Bohem. Správný vztah ke světu může mít církev jen tehdy, pokud z něj dokáže na chvíli poodstoupit. Jít stranou.

Ježíšovo „Efatha, otevři se“ nebo „otevři se mi“ zní i nám. A my začínáme zase pozorně naslouchat Bohu a následně i lidem, a to nejen těm, se kterými sdílíme názorovou bublinu. Naše řeč se zlepšuje, nehroučíme se strachy, přestáváme mít despotické tendence, uzdravujeme vztahy. Ježíš Kristus nás zve, vyvádí nás z davu. Bere nás do své přítomnosti, na chvíli máme šanci zůstat v jeho náruči, s jeho dotyky. A právě zde se propojuje náš příběh s příběhem hluchoněmého. To co se stalo jemu, může se stát i nám. Efatha!

Žalm: K tobě, Hospodine, volám, nebuď ke mně hluchý, skálo moje. Vyslyš moje prosby, k tobě o pomoc teď volám, pozvedám své ruce k svatostánku tvé svatyně. // Dej, ať slyším veselí a radost, ať jásají mé kosti. (Ž 28,1-2; 51,10)

Modlitba: Živý Bože, otevři náš sluch a uvolni naše jazyky, abychom naslouchali evangeliu tvého Syna a hlásali je dále ke tvé cti a ke spáse světa. O to tě prosíme skrze našeho Pána Ježíše Krista, tvého Syna a našeho bratra, který s tebou a s Duchem svatým žije a působí na věky věků. Amen